

vžgali. Več tednov je ležal v smertni nevarnosti. Ko mu je boljše bilo, so prišli starši po njega, de so mu doma bolj stregli, kjer je poprej ozdravel.

Huda skušnja ga je izmodrila. Šklenil je žganje clo opustiti, kar je tudi storil nekoliko let. Starši mu kupijo štacuno, Luketa oženijo, in nekoliko let Luka s svojo ženko práv srečno živi. Pomalim pa zopet v hudobne tovaršije zaide, ki niso boljiga vedile ko piti. Zopet se je Luka žganja privadil. Žena ga ni znala kročati, in vse prošnje so bile zapstoj. Čedalje hujši je pil. Lice in pa noge so čudno otekale. Od žganja se mu je želodec in drobovina takó posušila in skercila, de ni jesti več mogel. V kratkim je na sušici umerl, še le 30 let star, ter je stari prigovor poterdil, ki pravi: „Pijano se preoberne, kedar se v jamo zverne.“ Ložeje se je varvati, kakor odvaditi.

(Konec sledi.)

Cerne bukve.

Odprite, široko razgernite černe bukve, de z debelim pismenkam strašno neusmiljeniga moža zaznamovam, kakoršniga med divjaki ne najdemo. Njegovo ime zamolčim, s sramoto le povém, de ni deleč od tod.

Unidan pride zopet vinjen domú, iše žene, jo ostrigljiati (tépsti) kakor je navajen govoriti in storiti. Ko je pa ne najde, vzame poleno in gre nad nedolžno kobilo v hlev, ter jo bije po glavi ino upije: „Šimla! boš vozila? — Šimla! boš vozila?“ Bije jo takó dolgo, de jo na tla pobije in de se ubogo živinče pred nogami mu stegne (pogine). Divjak se potem zopet v kerčmo poverne in pové: „Kobila je že guznila, in če se mi baba skoro ne stegne, ji bom ravno tako zapél.“ Zdej pridejo sosédje in domači ogledovat kobilo z razbito glavo, pride tudi razdivjani vlastnik, ter se izgovarja: „Nevém, kakó de je ta šent ravno danes tak piker bil? Dostikrat sim jo že nasekaval, pa mi tega nikdar ni storila.“

Amerikanske pušave! ali imate enaciga divjaka? Menim de ne! Živinski kmet ima tudi sinove. Bog daj, de bi slab izgled lastniga očeta njih sere ne pokazil. Musy.

Nesrečna prigodba — drugim nauk.

(Ogljeni sopúh) je umoril 28. dan pretečeniga mesca 2 kovača v vasi Vihberg. V bližnji shrambi se je oglje vnelo in ogljeni sopúh je vdaril v stanico, kjer sta kovačev pomagač in učenc spala in nikdar več ne vstala.

Ponižna zahvala c. k. deželnimu Ljubljanskemu poglavarstvu in c. k. Ljubljanski kresii.

V 18. listu Novic so se kmetovavci iz Loškiga kantona zahvalili za vvod cesarskih deželnih čuvajev, ki so rokonače in druge potepuhe iz dežele pregnali. V resnici velika dobrota se je kmetovavcam in prebivavcam na samotnih krajih skazala; ali ta zahvala se mora tudi še na druge koristne službe imenovanih čuvajev razširiti. Ne samih rokonačev, lenuhov, potepuhov, tudi pijance, bojevavce in ponočne vlačugarje oni s skerbim osledovanjem zatirujejo — kar je velika velika dobrota, de se bodo žalostne prigodbe odvrčale, ki iz zabavljanja in bojevanja izvirajo. Cesarski osledovavci zapazujejo zборе ponočnih krokarjev, postranske kerčme, in zatirujejo prepir, zabavljanje, boje in ubijanje. Letó imenovano dobroto tudi mi po Smeledniškem

kantonu s hvaležnim sercam občutimo, za katero se ponižno zahvalimo c. k. Ljubljanski kresii za vpeljanje, in c. k. vikšimu poglavarstvu za poterjenje te deželne straže. Posebno pa si je tisti vikši uradnik neumerjoče zasluge pridobil, ki je letó napravo nar bolj krepko podpiral.

Iz Smelednika.

Urno, kaj je noviga?

(Hvale vredna Goriška družba zoper mučenje žival) je kupila 1000 iztisov naših bukvic „Milošerčnost do žival“, ktere ona po deželi deli.

(Tobak piti) je v Švajcu v Vališkim kantonu po dani postavi vsacimu prepovedano, ki še ni 25 let star. — Ta prepoved bi bila pač povsod práv koristna.

(Leseniga hlapca ali zajca za škornje izu-vati) je znašel v leti 1452 neki strežnik, Miha Knecht po imeni, v gostivnici „pri srebernim labudi“ (zum silbernen Schwan) v Erfurti na Pruskim. Od tod je nemško ime Stiefelknecht. Celi svet je z veseljem to najdbo sprejel, po kateri so se ljudje velike nadloge na večer znebili. Umni Miha pa ni dolgo veselja svoje najdbe vžival; čez 2 leti je umerl.

Perporočenja vredna knjiga.

V Lipnici na Saksonskim je ni davnej na svitlo prišla nemška knjiga, pod naslovom „Das Musterdörfchen. Eine lehrreiche Geschichte für den Bürger und Landmann von William Löbe. Mit Abbildungen. Leipzig 1846. Veljá 1 goldinar srebra.

Kér je veselo viditi, de se kmetje zmerej več branju in sicer branju dobrih in koristnih bukev vdajajo, bi pač dobro bilo, ako bi to zlato knjigo kak dober Slovenec našim kmetam in rokodelcam v slovenski jezik prestavil in jim jo v lahko razumljivim jeziku v roke podal. Tacih in enacih bukev nam je zdej nar bolj potreba, če hočemo slovenskiga kmeta osrečiti, ki ne zna nemških bukev brati. Imenovane bukvice, ki tukej priporočujemo, so polne dobrih naukov, prijetno pisane in bi se dale tudi našim kmetam za majhne denarje v roke podati. V roko però, dragi pisatelji! veliko dobriga boste storili.

J. Š.

Vganjka.

Kmet me je vsejal; rokodelc me je zdelal; bogatin in berač sta me nosila; zaverženiga so me v vodo vergli, pa me spet iz vode potegnili; clo Cesar me v roke dobi, in ko bi mene ne bilo, bi bili ljudje vedno neumni ostali.

Današnjemu listu je perdjan popis življenja rajnciga Lavantinskiga knezo-škofa Franca Ksaverja Kutnarja — in pa 11. doklada.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani		V Krajnju	
	6. Rožniga cveta.		2. Rožniga cveta.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače....	1	56	2	3
1 » » banaške...	2	3	2	6
1 » Turšice.....	1	3	1	6
1 » Soršice.....	—	—	1	28
1 » Reži.....	1	33	1	36
1 » Ječmena.....	1	6	1	12
1 » Prosa.....	1	7	1	17
1 » Ajde.....	1	2	1	6
1 » Ovsa.....	—	39	—	54

DOKLADA 11,

h 23. listu krajskih kmetijskih in rokodelskih Novic. 1846.

Kdor želi, kako oznanilo v *Doklado* natisniti in Novicam perdjati, plača za vsako verstico z navadnimi srednjimi čerkami 3 kr., če oznanilo le enkrat natisniti da; dvakrat 4 kr. in trikrat pa 5 kr.

Povabilo.

Z začetkam prihodnjiga mesca se začne druga polovica tekočiga leta. Naj torej tisti častiti prejemniki Novic, ki so le za pretečeniga pol leta plačilo odrajtali, še ta mesec naročilo po navadni poti ponovijo, de bodo brez zadržka sledeče liste dobivali. Kdor hoče v novič perstopiti, zamore Novice tudi od začetka tekočiga leta dobiti, kër imamo nekaj iztisov odveč za nove pristopnike pripravljenih. Žal nam je, de smo prvo in drugo leto le ravno toliko iztisov napraviti dali, kolikor je tačas prejemnikov bilo in de nam jih zdej popolnoma manjka. — Denarje in pisma pa prosimo, naj nam brez potroškov (frankirane) pošiljajo, sicer se nam prevelika škoda godi.

Vredništvo.

(28.)

Oznanilo novih bukev.

(1)

Pri *Janezu Leonu*, bukvarji v *Celovcu* so ravno zdej na svetlo prišle in se tudi v *Ljubljani* pri *J. Lerherji* in pl. *J. Kleinmajerji*, bukvarjama dobijo:

ZDRAVO TELO NAR BOLJŠI BLAGO,

ali

nauk zdravje ohraniti.

Spisal **P. K. Robida**, benediktinar in c. k. učitelj matematike.

V majhni osmerki na lepó belim papirji natisnjene, 144 strani debele, v lepim zavitku veljajo 24 krajc., terdó vezane pa 30 krajc. srebra.

PESMARICA CERKEVNA,

ali

SVETE PESME,

ki jih pojó Slovenci na Štajarskim, Krajskim, Koroškim, Goriškim in Benatskim in nektere molitvice, litanije in svet križoven pot,

zbral in na svet izdal

Matija Majer, kaplan pri stolni cerkvi v *Celovcu*.

V šestnajstirki na lepó belim papirji natisnjena, 248 strani debela, v zavitku veljá 24 krajc., terdó vezana pa 30 krajc. srebra.

Napevi za orgle k pesmarici cerkevnej.

Na treh polah lepiga papirja natisnjeni veljajo 36 krajc. srebra.

Imenovani napevi ali pevske viže se práv lahko pojó in orglajo, in sicer ravno takó, kakor se po deželi v raznih cerkvah pri božji službi že od starih časov pojó.

(27.)

V bukvotiskarnici gosp. *Blaznika* je na prodaj:

Napeljevanje

k pobožnimu živiljenju in lepimu zadržanju.

Iz nemškiga prestavljeno in natisnjeno po povelji milostljiviga in prečastitiga firšta gospoda gospoda *Antona Alojza*, Ljubljanskiga škofa.

Imenovane bukve je rajnki gosp. *Klančnik*, c. k. profesor bogoslovstva v Ljubljani, po modrim povelji milostljiviga gospoda *Antona Alojza*, našiga prečastitljiviga škofa is nemških bukev Brik-

(2)

senskiga knezoškofa *Bernarda Galura* v slovenski jezik prestavil in Slovincam v teh bukvicah podučenje podélil, kakoršniga v svojim jeziku poprej še niso imeli. Lete bukvice so v sedmere poglavja razdeljene: I. Od ljubezni in časti, ki smo jih Bogu dolžni. II. Od človeka in človeškiga rodú. III. Perpravljjanje k zadržanju do ljudi. IV. Od zadržanja ljudi, ki morajo skupej živeti. V. Od saderšanja zunej hiše. VI. Od zadržanja v mnogoterih okoljšinah in do mnogoterih ljudi. VII. Od zadržanja do neúmne živine. — Pač prav bi bilo, de bi te bukvice vsak hišni gospodar slovenskiga naroda v svoji hiši imel ter otroci in družina iz njih pobožniga živiljenja, pa tudi lepiga zadržanja med seboj in do drugih ljudi se vadili!

(29.) **Teržaška asikurancija,** (2)

ki zavaruje polje in ngrade proti škodi toče, da na znanje, de bo koj koj po precenjeni škodi zavarvancam deseti del škode v denarjih povernila. To je nova očitna priča skerbniiga ravnanja imenovane družbe, kmetovavcam nadloge po toči neutegama polajšati.

Jožef Karinger,

velki opravnik te družbe za Krajnsko deželo v Ljubljani.

(26.) (2)

Priporočenja vredne bukve za mladost.

Pri *Edvardu Honu*, bukvovezu in s popirjem kupčevavcu na starim tergu v *Ljubljani* Nr. 157, so ravno zde v starim pravopisu na svetlo prišle:

Gosp. Krištofa Šmida

korarja Avgustanskiga

Zgodbe s. Pisma

za

mlade ljudi.

Okrajšane iz nemškiga prestavljene. Drugi zlepsi natis iz gosp. *J. Blaznikove* tiskarnice.

Veljajo 20 kr. srebra.

Teh bukvic, ki jih tukej Slovenski mladosti oznanimo in vživo častitljivim duhovnim gospodam, staršam in vsim prijatlam mladosti priporočimo, je ni davnej v Gradcu *deseti* natis v nemškem jeziku na dan prišel, kjer se v predgovoru tole bere: Komaj ste dve leti pretekle, kar je bil *deveti* natis od 4000 iztisov na svetlo prišel, je bilo že *dese-tiga* treba. Bukev tedej, katerih se v kratkim času toliko spečá, ni treba posebno priporočevati; dobra reč se nar bolj sama priporočuje. Mi tedej družiga ne želimo, kakor de bi se Slovenska mladost tudi teh bukvic z veseljem poprijela, od katerih so milostljivi rajniki Teržaški škof *Ravnikar*, takole pisali:

Ljubi mladenči in deklice!

Vem, de je ni skorej reči, nad katero bi toliko veselja imeli, kakor nad lepimi povestmi. Nate jih polne bukvice! Ena je lepši od druge. Vse so res, in po versti, kakor so se godile, gredó ena za drugo. Zgodbe jim pravimo.

Od teh zgodeb se sme reči, de so vsiga svetá nar lepši. Zakaj pogledjte, sam ljubi Bog jih je rekel nam k pridu v posebne bukve popisati. Pravi se jim *sveto pismo*; zgodbam pa — *svetopisemske zgodbe*. Kar se jih je od stvarjenja svetá do Jezusoviga prihoda zgodilo, jim pravimo zgodbe stariga zakona; kar jih je pa po Jezusovim rojstvi, jim pravimo zgodbe s. pisma noviga zakona.

Pa vsih zgodeb, kar jih je v svetim pismu, ne boste v teh bukvah našli, ampak le tiste, ktere, se vam bolj primerijo, kar jih je bolj umevnih, bolj lepih in podučnih za mlade ljudi.

Práv lepó in očitno boste v teh bukvah vidili, kakó dober in prijazen je bil Bog že od začetka svetá do ljudi, in kakó je iz ljubezni do nas zadnjič clo svojiga Sina Jezusa Kristusa na svet poslal.

Iz vsake povesti skorej boste božjo vsigamogočnost, dobrotljivost, modrost, vsigavednost, svetlost, pravičnost in previdnost spoznavali, pa ni-

koli nikjer ne lepše in čistejše, kakor nad Jezusam Kristusam in v tistim kar je on učil, delal in terpel. Po njem se veličastvo, prijaznost in vsa ljubeznivost božja odkrije. Takó vam bodo zgodbe s. pisma nar lepši nauk od Bogá, nar lepši od vére.

V teh bukvah boste od mnogoterih otrok brali, postavim od Abelna, Sema, Jafeta, Izaka, Jožefa, Samuela, Davida, Tobija. Nad temi boste veselje imeli. — Pa tudi od hudobnih otrok, postavim od Kajna, Kama, Jožefovih bratov, Opna, Pineza, Absolona boste v njih brali. Njih življenje vam ne bo nikakor všeč.

Nad njimi se boste učili hudobijo studiti in družih grehi vas bodo varovali v enake zabresti. Takóle vas bodo zgodbe s. pisma v samočistih zgledih pobožnosti učile.

Berite tedej ljubi mladenči in deklice! radi in pridno te bukvice in kakor dobri otroci v njih, zlasti pa kakor mladenič Jezus, taki si vsi biti prizadenite.

Imenovane bukve se dobé tudi pri *L. Kremžarji* v Ljubljani; v Celji pa pri *J. Gajgerji*.

Kdor jih 12 skupej vzame, dobí ene za priklado.

(25.) (2)

Pri *L. Kremžarji*, bukvovezu v *Ljubljani*, so naslednje bukve v starim pravopisu na prodaj:

Šest nedelj pobožnosti v čast s. Alojzja Goncaga. S. Alojzja življenje, premišljevanje njegoviga življenja, litanije in pesem. Molitev jutrejna, večerna, pri s. maši, za spoved in s. obhajilo, iz nemškiga prestavljene. Drugi natis Veljajo terdo vezane in pozlačene 18 kr. srebra

(23.) (3)

Samovoljna prodaja vina.

100 estrajskih vedrov stariga dobriga vina od 1841. 1843. in 1844. leta iz imenitnih *Semiških* nogradov je v *Mostah* poleg *Fužin* pod Ljubljano na prodaj v sodih, ki po 10 in 12 vedrov deržé in ki so z železnimi obroči okovani. Imenovano vino se pa tudi brez sodov prodaja.

Kdor od tega še kaj več zvediti želí, naj se zató v predmestji sv. Petra Nr. 81 v Ljubljani oglasi.

(24.) (3)

Kolovrati na prodaj.

Navadni *česki kolovrati*, od c. k. kmetijske družbe zavoljo velike koristnosti priporočevani, nar boljši robe se dobijo pri meni z vso pripravo vred po 4 goldinarje. Kdor pa želí *Česke, Vestfalske, Amberške* in *Monakovske* kolovrate z enim ali dvema vretencama imeti, mu bom tudi z njimi postregel po razni ceni *lesá* in *izdelka* od 3 do 80 goldinarjev. Vestfalski kolovrati so tisti, kakoršne jih imajo v imenitni *Aderbaški* predivnici na Českim.

Pri meni zamore tudi vsak, ki česki kolovrat kupi, brez vsiga plačila poduk českiga predenja dobiti.

Šimen Unglert,

umetni strugárski mojster,

v svoji hiši v kapucinarskim predmestji Nr. 41, ali pa v štacuni tikama čevljarskiga (šušarskiga) mosta v Ljubljani.

FRANC KS.

Lavantinski

KUTNAR,

škof in knez.

Rajni Lavantinski škof in knez so bili rojeni v Šahmanzdoli v Šentviški fari poleg Zatične na Dolenskim, 26. dan Kozoperska v leti 1793.

Njih oče Franc Kutnar kupčevavec in posestnik je bil od vsih sosedov in od cele okolice zelo poštovan mož, ki je posebno veselje imel revežem pomagati; zato mu je Bog tudi per vsih rečeh srečo dal; očiteno blagoslov (žegen) se je vidil per njegovi hiši. Njegova žena Marjeta Fortuna, škofova mati, si je posebno perzadevala svojiga sina v božjim strahu zrediti, torej ga je skerbno učila in ga z besedo in z lepimi izgledi h pravi pobožnosti napeljevala.

Franc Ksaver Kutnar, zal fantiček, je začel v šolo hodit v Šentvidi, kjer se je takó pridno učil, de je že drugo leto, to je v letu 1803 šel v Ljubljanske šole, ktere je po versti zdelal in s posebnim pridam dokončal v letu 1816. Od tedajnega Ljubljanskiga škofa Avguština Grubarja je bil Franc Kutnar 21. dan mesca Grudna 1816 mašnik posvečen, in je perve dni leta 1817 novo mašo pel v domači farni cerkvi s. Vida. Precej po novi maši mu je bila služba odločena; bil je kaplan v Ljubljani per stolni cerkvi svetiga Miklavža.

Franc Kutnar, zdaj Šenklovski kaplan v Ljubljani, so se takó modro in pobožno obnašali, de je Njih zadržanje nar več hvale vredno bilo. Na prižnici in v spovednici so si sila veliko perzadevali, več duš perdobiti in več zgubljenih ovčic na pravo pot perpeljati. Njih nemške pridige so Ljubljančanje z velikim veseljem poslušali. Tudi per bolnikih so gospod Kutnar veliko dobrega storili, kér so jih, vsi goreči za božjo čast, napolnovali z nebeškimi tolažbami, in marsikteriga nesreče obvarvali. Z lepimi nauki, s prijaznim podučanjem so veliko ljudi na pravo pot pripeljali. Škof Avguština so si posebno prizadevali, gospoda Kutnarja práv podučiti, kakó se mora z nar večim pridam božja beseda oznanovati, de bo veliko sadú obrodila, zato so se Oni pridigovanja vseskozi domá vadili. Pogosto pridigovanje za poskušnjo domá, potem pa ob nedeljah in praznikih v veliki stolni Ljubljanski cerkvi je naredilo, de so gospod Kutnar na pljučah oslabeledi, in kér so bili tanjke postave, so dobili bolezin, ktera se nikdar več ni dala ozdraviti. Dobili so že v drugim letu svoje službe kašelj, bolečine v persih, de so kri pljuvali.

Milostljivi škof Avguština, ko so vidili, de gospod Kutnar svoje službe več opravljati ne morejo zavoljo telesne slabosti in bolehnosti, so jim po sklepu 1. Kozoperska 1818 drugo službo dodelili. Gosp. Kutnar so namreč postali zdaj škofijski kaplan (Hofkaplan) in registrátor v škofijski duhovni pisarnici, s tem perstavkam, de imajo vedno še kake ložej duhovne opravila v Šenklovski opravljati. V leti 1821, ko je bil velki vladarski zbor (Kongress) v Ljubljani, je bilo gospodu Kutnarju ukazano, vsaki delavnik ob 10. uri per nunah maševati, kamor sta Cesar in Cesarica k maši hodila. V dar za to opravilo so dobili lepo zlato tabačnico, ktero per domači hiši vedno ohraniti, so škof Kutnar v svoji zadnji uri naročili.

Ko so bili tadajni Ljubljanski škof Avguština Grubar za velikiga škofa v Salcburgi izvoljeni in Ljubljansko škofijo zapustili, so se tudi gospod Kutnar s škofam Avguština preselili iz Ljubljane v Salcburg v Prosencu leta 1824, kjer so celih 20 let prebivali.

Veliki škof in knez Avguština v Salcburgu so že drugo leto gospoda Kutnarja duhovnim svetovav-

cam Salcburške škofije peršteli. V letu 1826 je bilo že gospodu Kutnarju pervoljeno, se korarskim zboram pridružiti in njih sklepe zapisovati. Svitli Cesar so po perčestnim sklepu 6. dan Listopada 1832 gospoda Kutnarja poterdili za korarja stolne cerkve, in za višiga ogleda šol Salcburške vikši škofije. 15. dan Grudna 1832 so bili od velikiga škofa in kneza Avguština s preserčnim nagovorom in očitnim pohvaljenjem svojih zaslug na korarski stol v Salcburgu posajeni.

Kutnar zdaj Salcburški korar in veliki šolski ogleda so imeli veliko opravila, tode vse so z veseljem, na tanjko in zvestó dopolnili. Radi in goreče so molili, dar svete maše so gotovo vsak dan zgodej opravili, tudi na popotvanji, če je le bilo mogoče; revnim so radi ubogajme dajali, in clo v domačo deželo na Krajnsko so marsikteri mili dar poslali. Za koristno podučenje mladosti v potrebnih vednostih po šolah so si sila veliko perzadevali, zato so pa tudi od vsih učiteljev in od učencov zelo poštovani bili. Posebno so si perzadevali podpirati in vedno bolj utrditi tisto milo napravo, ktere namen je, zapušene vdove učiteljev nekoliko z živežam preskerbeti. Takó so Kutnar natihamo zvesto Bogu služili, v prid svojiga bližnjiga neutrudno delali; z vsakim prijazni in odkritoserčni bili; vedno se za večnost pripravljali, in po časni imenitnosti in časti niso nikoli želeli. Spolnil se je tukaj stari pregovor:

„Kdor posvetne časti želi, težko jo dobi; kdor se ji vmika, ga ona dotika“.

Po smerti velikiga škofa in kneza Avguština Grubarja se je Kutnarjeva hvaležnost lepó razodevala nad zapušeno škofovo sestro, ktero so Kutnar vedno poštovali in ji v vsih rečeh pomagali. —

V letu 1843 so vikši oblastniki sklenili zraven dozdašnjih opravil Kutnarju še drugo imenitnišo službo naložiti, namreč vodstvo Salcburške desete šole. Med tem so umerli Ignaci Cimerman, Lavantinski škof in knez, in Božja previdnost je sklenila, kar bi si Kutnar sami po svoji pohlevnosti in ponižnosti nikdar ne bili domišljevali. Izvoljeni so bili gospod Kutnar Lavantinski škof. Zaslišati ta sklep iz ust višiga škofa in kneza Salcburškiga, so se Kutnar zelo prestrašili; bali so se namreč v tako imenitno čast povzdignjeni biti, de bi pod težo tolikih opravil ne opešali; tode iz dolžne pokoršine so se visokimu poklicu vdali in prevzeli Lavantinsko škofijo.

Gospod Franc Ksaver Kutnar so bili 23. dan Listopada 1843 izvoljeni Lavantinski škof; 28. dan Grudna ravno tistiga leta so bili poterjeni, in 3. dan Sušca 1844 so jih škofa posvetili. K škofovinu posvečenju v veliki stolni cerkvi v Salcburgi je veliko ljudi vkup prišlo, vidit ljubljence rajniga škofa Avguština, v škofijsko čast povzdignjeniga. Novo posvečeniga škofa gospoda Kutnarja je neizrečeno veselilo in globoko v serce ganilo, kér so po dokončanih duhovnih opravilih vidili pred seboj klečati vse šolarje in šolarce v lepih prazničnih oblačilih, ki so pričakovali prejeti blagoslov od novoposvečeniga škofa svojiga dozdašnjiga miliga vodja in šolskiga ogleda. En teden potem so se še v Salcburgu mudili, de so mnoge potrebne opravke dokončali. Zapustili so potem ljubo mesto, ki ga nikoli več niso vidili, v duhu pa so večkrat tamkej bili.

Po dokončanim težavnim in nevarnim potu so gospod Kutnar škof in knez Lavantinske škofije prišli 14. dan Sušca 1844 v svojo škofijo v Šent Andrej

na Koroškem. Po vsih krajih svoje škofije so Jih ljudje prazniško in častno prejemali. 19. dan Sušca 1844 ravno v praznik sv. Jožefa so bili z veliko častjo v stolni škofijski cerkvi sv. Andreja na škofovi stol posajeni, kjer je bilo veliko duhovnov in drugih ljudi v pričo. Potem so šli na prižnico, in govorili besede večnjiga življenja, ktere so poslušavci takó v spomini ohranili, de jih nikdar ne bodo pozabili. Hvalili so nezapodljivo božjo previdnost, de grozno čudne so pota po kterih Bog človeka vodi. Rekli so med drugim: „Lejte, pred 27. leti sim jez prvič z prižnice očitno božjo besedo oznanoval, in danes me je božja previdnost pripejlala vam prvič kakor vaš škof, vaš viši duhovni pastir, božjo besedo oznanovati“. Vsi so bili veseli takó dobriga višiga duhovniga pastirja in skerbniiga očeta dobiti.

Žalostni so bili viditi svojo stolno cerkev revno in slabo. Težko jim je bilo, de so takó malo korarjev imeli, zato so pisano prošnjo dali do svitliga Cesarja, de bi se jim v ti reči pomagalo. Njih prošnja je bila vslišana, tode predenj so to zvedili, Jih je Bog k sebi poklical. Božja previdnost je takó naredila. „Blagor jim, kteri v gospodu umerjejo, njih dela jih spremijo“.

Franc Ksaver so šli v nemški Gradec, kjer so prečestiti gospod Roman Sebastijan Graški škof in knez drugo novo mašo peli. Od tot so se podali na Dunaj, in ko iz Dunaja nazaj pridejo, so šli precej obiskovat fare Vozeniške tehantije, kjer so veliko duhovniga veselja imeli. Ko nazaj pridejo so šli v Celovško duhovnico, svoje mlade duhovnike spoznavat, jih izpraševat in jih za prejemanje svetih žegn timer pripravljat. Tiste bogoslovce pa, kteri so bili namenjeni to leto mašniki posvečeni biti, so k sebi vzeli v Šent-Andrej. Odločili so jim prebivališa v svoji hiši, jih z vsim potrebnim preskerbeli, jih lepo lepo učili in skerbno jih pripravljali za toliko imenitni duhovski stan. To je nagnilo škofu Francu Ksaverju serca vsih prebivavcev Lavantinske škofije.

Posebno veselje so imeli Franc Ksaver per vsih duhovskih opravilih. Če so bile včasih tudi zlo težavne, so jih vselej z velikim veseljem opravljali. Lanjsko leto so jim dobri prijatli svetovali, de bi opustili za letas žegnovanje svetiga olja velki četertek, zato kér je bilo takrat ravno zlo merzlo, in škof oslavljeni in bolehn; to bi jim vtegnilo nevarno biti in veliko škodo narediti. Škof pa so na to odgovorili: „Tega nemorem opustiti, ako bi ravno precej potem umerl“. Veliko so si prizadevali božjo službo po celi škofii povikšati, prazne in hinavske pobožnosti pa niso terpeli in jo vselej sovražili.

V tovaršii so bili vselej pohlevni, z vsakim prijazni in odkritoserčni. Za vsako reč so radi poprašali in si radi dopovedati dali. Kar so pa sklenili in ukazali, so dobro prevdarili in se je moglo zgoditi brez zgovora. Ponižnost in pohlevnost je bila Njih posebna čednost, vender so svojimu stanu permerjeno imenitnost skazali. Posebno veselje je storilo rajnimu škofu in knezu, de so Jih prišli obiskat prečestiti Kardinal in veliki škof Saleburški, knez Fridrik Švarcenberg.

Tode ne le samo imenitne gospode so radi gostili, ampak tudi vsak kaplan, kteri je h Njim po opravilih prišel, je bil prijazno sprejet. Kér so bili pa vedno bolehn, so jim bile vse opravila zlo težavne, vender so vse težave, bolečine in druge zopernosti s posebno poterpežljivostjo prenesli in vse voljno poterpeli. — Lanjsko leto mesca Velkiga travna so šli v Ljubljano se zdraviti, kjer so upali pomoč dobiti. Veselilo jih je spet viditi svojo domovino, in pogovarjati se s svojimi znanci in prijatli. Kader gredo iz Ljubljane v svojo škofijo nazaj, so bili povsod s posebnim veseljem od duhovnov, šolarjev in od drugih ljudi častito sprejeti, kar jim

je bilo posebno veselje, viditi ljubezen dobrih duhovnov in ljudstva do svojiga škofa. Precej ko pridejo domú v narveči vročini o s. Jakobu, so šli fare obiskavat in zakrament s. birm e delit. Boga so hvalili, de jim je spet toliko moči dal, svoje škofijske dela opravljati.

Na mestnim pokopališu v Šent-Andreji je bila sozidana lepa kapelica, ktero so žlahtniki poprejšnjiga škofa Ignacija Cimermana iz hvaležnosti narediti dali. Rajni škof in knez Franc Ksaver so to kapelico perzidati in olepšati dali. Pod kapelico so dali skopati in obzidati prostor odločen v pokopališe Lavantinskih škofov. Z velikimi željami so pričakovali dneva, kér bi kapelico blagoslovili ali žegnali. Zgodilo se je to 29. dan Kimovca 1845, ravno na s. Mihela dan. Veliko duhovnih gospodov je vkup prišlo, tudi drugih ljudi je bilo brez števila pričujočih, kader so škof in knez sami grob žegn timer. Kmal o potem Jih je merzlica stresla, ktera Jih ni do konca popustila. Pešale so vse Njih moči in h koncu je šlo življenje. Žalostno je bilo slišati v velikih britkosti in težavah zdihvati rajniga škofa in kneza, ki so rekli: „O koliko dela me čaka, in zdaj nič ne morem. Delo je bilo moje življenje in zdaj moram len brez dela ležati“.

Veliko upanje so imeli rajni škof in knez Franc Ksaver v začetku pričujočiga leta še ozdraviti in sčasama h moči priti. Pa zastoj je bilo Njih upanje! 4. dan Sušca so takó zlo oslaveli, de so vsi domači spoznali, konec škofoviga življenja se bliža. Huda vodenica, naslednica pljučne sušice, se Jih je lotila in vedno huji prihajala. Vsi domači so se bali, de bi škof neutegama ne sklenili, zato prosijo škofa, de bi se dali obhajati in se s svetimi zakramenti previditi. Škof niso mislili, de je smert že takó blizo, vender so dovolili se dati precej obhajati, de so bili s sveto popotnico preskerbljeni. Navado so imeli rajni škof v svoji bolezn i vsako nedeljo per oknu, obrnjeni proti stolni cerkvi, v duhu božjo službo opravljati. To nedeljo pa, bila je ravno druga nedelja v postu, 8. dan Sušca 1846, niso mogli iz postelje, ampak Gospod vsih Gospodov je prišel v hišo na posteljo obiskati svojiga zvestiga služabnika, in mu sam sebe dati v zastavo boljšiga večnjiga življenja. S terdnimi besedami so škof molili pred s. obhajilam apostolsko véro in druge molitve. S posebno pobožnostjo so sveto obhajilo, zadnjo popotnico prejeli, in potem serčno dobrotljiviga Bogá zahvalili, de jim je neskončno veliko dobroto skazal in Jih nagle neprevidene smerti milostljivo obvaroval. Zahvalili so tudi vse pričujoče in druge duhovnike za toliko ljubezen, ki so jim jo skazali. Obljubili so to ljubezen v djanji poverniti, če še ozdravijo; če pa umerjejo so obljubili tam Bogá prositi za vse prijatle. Tudi ta dan, zadnji dan Njih življenja, so še nekoliko iz postelje šli, in upali de smert se ne bo takó hitro približala. O poldesetih zvečer ravno tistiga dne pa se je približal konec posvetniga terpljenja in škofoviga življenja. Čakala je smert še dve uri, — malo pred polnočjo so škof in knez Lavantinski Franc Ksaver Kutnar sklenili in svoje življenje končali.

11. dan Sušca je bil pogreb. Ob 9. zjutrej so nesli rajniga škofa v stolno cerkev s. Andreja, kjer je bila božja služba in duhovno opravilo po mertvih. Bila je tudi lepa pridiga; čestiti gospod korar in viši ogleda šol Lavantinske škofije Anton Slomšek so govorili toliko mile in resnične besede od rajniga škofa in kneza Franca Ksaverja, de so ganile serca vsih poslušavcev. Nesli so potem, ko so bile vse cerkvene molitve opravljene, merliča na mestno pokopališe, in so ga položili v grob, kteriga so si rajni sami naredili in ga sami blagoslovili. Tamkej počivajo zraven svojiga sprednika, za kterim so bili tako naglo v večno življenje poklicani. Bog jim daj večni mir, in večna luč naj jim sveti! Amen.